

Biroscsukné Páll Anita
(szakreferens, KIH)

A sértett részére nyújtható támogatások a jogi segítségnyújtás rendszerében

A hazánkban 6 éve működő jogi segítségnyújtás átfogó rendszerének kialakításában a jogalkotót az az állami célkitűzés vezérelte, mely szerint törekedni kell az esélyegyenlőtlenség kiküszöbölésére, így különösen arra, hogy intézményes segítséget kapjanak mindazok, akik anyagi, szociális, vagy egyéb személyes okokból nincsenek abban a helyzetben, hogy jogaikat hatósági, illetve bírósági eljárásban érvényesítsék.

1. A jogi segítségnyújtás célkitűzése alapján létrehozott támogatási rendszert két alappillérre építi fel a 2003. évi LXXX. törvény

Egyrészt az Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálatának jogász munkatársaira bízva az egyszerűbb megítélésű ügyekben végzett tanácsadást, felvilágosítást.

Másrészt e területi hivatalok nyomtatványon előterjesztett kérelem alapján, hatósági eljárás keretében biztosítják a rászoruló ügyfelek számára azt a lehetőséget, hogy jogi problémáik megoldásához ügyvédi segítséget vegyenek igénybe. Az ügyvédi segítség a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően megvalósulhat

- pert megelőző, vagyis peren kívüli ún. jogi segítői közreműködésként,
- másrészt peres támogatás, vagyis pártfogó ügyvédi képviselet formájában, mely utóbbi területen per alatt a büntetőeljárás bírósági szakaszát, valamint a polgári peres és nemperes eljárásokat értjük.

E rendszerbe tagozódik be a sértettek támogatása is, melynek kapcsán szakmai körökben általában két kérdés merül fel:

Az egyik az, hogy a sértettek peres támogatási rendszere, vagyis maga a pártfogó ügyvédi képviselet, miért csupán a büntetőeljárás bírósági szakaszára terjed ki?

A másik pedig, hogy e szűk körű képviseletet az állam miért csupán feljegyzési típusú támogatásként, vagyis a pártfogó ügyvédi díj előlegezése mellett biztosítja a rászoruló sértettek számára?

2. A pártfogó ügyvédi képviselet megvalósulása a büntetőeljárás bírósági szakaszában

A többségi vélemény szerint az államnak már a büntetőeljárás bírósági szakaszát megelőzően gondoskodnia kellene a sértettek képviseletéről. A nyomozás során ugyanis a hatóság bizonyítási, eljárási cselekményeket fogantatosít, melyek alkalmával a sértett jelen lehet, az őt érintő iratokba betekinthet, és indítványokat, észrevételeket tehet. Nélkülözhetetlen tehát az, hogy a büntetőeljárásnak e kezdeti, sorsdöntő szakaszában jogban jártas szakember legyen a sértett segítségére.

Ezen elvárásokat nem hagyta figyelmen kívül a jogalkotó sem, hiszen a jelenlegi támogatási rendszer révén elősegíti a sértettek bírósági eljárást megelőző jogérvényesítését is, még hozzá peren kívüli jogi segítségnyújtás formájában.

A peren kívüli jogi segítségnyújtás valójában képviseleti jogosítványokat nélkülöző jogi segítséget jelent, melynek keretei között az Igazságügyi Hivatallal szerződéses jogviszonyban álló jogi segítők (ügyvédek, ügyvédi irodák, társadalmi szervezetek, jogi oktatást végző egyetemek) jogi tanácsadást valósítanak meg, beadványt, okiratot szerkesztenek, illetve a jogi tanácsadás, okiratszerkesztés érdekében iratbetekintést végeznek. A jogi szolgáltatást óránként 3.000.-Ft munkadíjjal és 450.-Ft költségtérítéssel díjazott tevékenységként végzik a jogi segítők.

A jogi segítségnyújtás célkitűzéseiből adódóan valamennyi támogatás, így a peren kívüli jogi segítők közreműködés is kizárólag rászorult kérelmezők számára engedélyezhető a jogi segítségnyújtásról szóló törvény tárgyi hatálya alá tartozó ügytípusokban:

E körben jogi segítő közreműködését biztosíthatjuk a sértettek, a magánvádlók számára feljelentés megszerkesztéséhez, továbbá a pótmagánvádló vádindítványának elkészítéséhez.

A büntetőeljárás nyomozati szakaszában a sértettek jogi segítő szaktudását felhasználva élhetnek panasztételi jogukkal.

Emellett büntetőügyekben peren kívüli segítséget kaphatnak rendkívüli jogorvoslati kérelem elkészítéséhez, így a pótmagánvádlóként előterjeszhető perújítási indítvány, illetve a magánvádló, pótmagánvádló által benyújtható felülvizsgálati indítvány megszerkesztéséhez.

A peren kívüli jogi segítségnyújtás tehát lehetőséget teremt arra, hogy a sértett ne maradjon segítség nélkül már a büntetőeljárás kezdetén sem, sőt az

ily módon biztosított jogi segítség folyamatossá tehető azáltal, hogy a peren kívül közreműködő jogi segítőt később, az eljárás bírósági szakaszában pártfogó ügyvédi képviselőre hatalmazhatja meg a sértett.

Ugyanakkor elmondhatjuk azt is, hogy a peren kívüli jogi segítségnyújtás kifejezetten a sértettek lehetőségeit kívánta szélesíteni azzal, hogy 2006. január 1-től a támogatható személyi kört bővítette azon sértettekkel, akikről az Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálat külön eljárásban megállapította, hogy bűncselekmény áldozatai.

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXX. törvény értelmében áldozat a Magyar Köztársaság területén elkövetett bűncselekmény sértettje, valamint az a természetes személy, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként sérelmet, így különösen testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el, ha

- a) magyar állampolgár,
- b) az Európai Unió bármely tagállamának állampolgára,
- c) az Európai Unión kívüli államnak az Európai Unióban jogszerűen tartózkodó állampolgára,
- d) a Magyar Köztársaság területén jogszerűen tartózkodó hontalan személy,
- e) emberkereskedelem áldozata,
- f) az állampolgársága szerinti államnak a Magyar Köztársasággal kötött nemzetközi megállapodása vagy viszonyosság alapján erre jogosult.

Természetesen a bűncselekmény áldozata elsőként az Áldozatsegítő Szolgálatól kapja meg a büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről szóló általános tájékoztatást, azonban ezt követően a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat kifejezetten jogi segítői közreműködést engedélyezhet az áldozatok számára, akik ily módon a bűncselekménnyel okozott kár, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog-, vagy érdeksérelem elhárításához kaphatnak segítséget tanácsadás, illetve beadványszerkesztés (kérelem, kereset, feljelentés, vádindítvány) formájában.

A bűncselekmények áldozatai egyébiránt lényegesen kedvezőbb feltételek mellett vehetik igénybe a peren kívüli jogi segítségnyújtást.

Áldozati státusszal nem rendelkező magánszemély állam általi átvállalással, vagyis ingyenesen részesülhet támogatásban akkor, ha a vele

közös háztartásban élő személyek egy főre jutó rendszeres havi nettó jövedelme 28.500.-Ft alatt van, illetve akkor is, ha alanyi jogon rászorultnak tekinthető, vagyis ha rászorultságát egy másik hatósági eljárás keretében az előbbihez hasonló rászorultsági küszöb figyelembevételével már elbírálták, így pl. aktív korúak ellátására jogosult, vagy közgyógyellátásban részesül.

Azok a kérelmezők, akik családjában az egy főre jutó nettó jövedelem 28.500.-Ft és a minimálbér közé esik, már csak a jogi segítői díj állam általi előlegezése mellett vehetik igénybe a támogatást, míg a 85.527.-Ft fölötti jövedelemmel rendelkező magánszemélyek már egyáltalán nem részesülhetnek támogatásban.

Ezzel szemben a bűncselekmények áldozatai a mai gazdasági helyzetben veszélyesen alacsonyan meghúzott 28.500.-Ft-os alsó összeghatár csaknem hatszorosáig, vagyis egészen a 171.054.-Ft-os egy főre jutó nettó jövedelemhatárig ingyenesen juthatnak jogi segítséghez a bűncselekménnyel okozott kár, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog-, vagy érdeksérelem elhárítása érdekében.

Fontos hangsúlyoznunk továbbá azt is, hogy peren kívüli támogatások általánosságban lényegesen kedvezőbb rászorultsági feltételek mellett vehetők igénybe, mint a büntetőeljárás peres szakaszában biztosítható pártfogó ügyvédi képviselet. Ugyan a küszöbértékek mindkét esetben megegyeznek, és a peres támogatási rendszerbe is beépült az áldozati jogok érvényesítésénél megemelt 171.054.-Ft-os értékhatár, a leglényegesebb különbségek azonban fennmaradtak:

- amíg a peren kívüli jogi segítségnyújtás 28.500.-Ft egy főre jutó havi nettó jövedelem alatt, illetve alanyi jogosultság esetén teljes egészében ingyenesen vehető igénybe az eljárás végkimenetelétől függetlenül,
- addig büntetőperben ugyanezen rászorultsági feltételek mellett csupán állam általi előlegezéssel, vagyis feljegyzési típusú támogatásként engedélyezhetünk pártfogó ügyvédi képviseletet, amely az eljárást befejező jogerős bírói döntéstől függően válthat ingyenes pártfogó ügyvédi képviselletté.

A pártfogó ügyvédi képviselet bíróság előtti képviselletté válásának okait keresve elsősorban a büntető peres és a polgári peres támogatások párhuzamosságát kell látnunk, vagyis azt a jogalkotói elképzelést, hogy a polgári és büntetőeljárások bírósági szakaszát megelőzően a peren kívüli segítségnyújtás is hatékony segítség lehet a jogban járatlan, rászoruló kérelmezők számára. Ily módon a büntetőeljárás nyomozati szakaszában és a

polgári pereket gyakran megelőző közigazgatási eljárásokban a jogérvényesítés megfelelő eszközének bizonyulhat a peren kívüli támogatásként biztosított jogi segítői közreműködés is.

A Magyarországon mindösszesen 6 éves múltra visszatekintő állami jogi segítségnyújtás kialakításának első lépése a pert megelőző, vagyis a peren kívüli támogatás bevezetése volt, ezt követte 2008-ban a pártfogó ügyvédi képviselet reformja. A peren kívüli támogatások első négy évi előirányzat-felhasználási mutatóin túl a bíróságok által biztosított pártfogó ügyvédi képviseletből kiindulva csupán előrevetíthettük az új rendszer költségigényét, különös tekintettel arra is, hogy a pártfogó ügyvédi díj kifizetésére gyakran több évvel a támogatás engedélyezését követően, a per jogerős befejezésekor kerül sor. Mindezek miatt a feladatok és költségek túlvállalását megelőzendő a pártfogó ügyvédi képviseletet a polgári és büntetőeljárás azon területeire terjesztették ki, ahol a korábbi gyakorlat szerint nélkülözhetetlen volt a képviselet biztosítása.

A elmúlt két év peres jogi segítségnyújtási statisztikái alapján már körvonalazhatjuk a támogatások nagyságrendjét és költségigényét, hiszen látható, hogy 2009-ben 7.084. peres támogatási ügyben biztosítottunk pártfogó ügyvédi képviseletet, melynek kisebb hányada, 442 büntető peres képviselet volt. E támogatás költségvonzata 2009-ben kb. 6,5 M millió forintot tett ki az összes peres támogatásra kifizetett 50 M forintból. A büntető perekben engedélyezett támogatások költségvonzata tehát lényegesen alul marad a képviselet jelentőségéhez képest, így az elmúlt és az elkövetkezendő néhány év tapasztalatai megfelelő alapot szolgáltathatnak ahhoz, hogy a büntetőeljárás nyomozati szakaszában is megvalósulhasson a sértettek pártfogó ügyvédi képviselete.

3. A feljegyzési típusú támogatásként biztosítható pártfogó ügyvédi képviselet jelentősége

A jogi segítségnyújtás 2008. januári bővítésével kialakult peres támogatási rendszer magában foglalja a büntetőeljárás egyes szereplői számára biztosítható jogi képviselet lehetőségét. Ezen belül a sértett, valamint az egyéb érdekeltek pártfogó ügyvédi képviseletét, méghozzá a sértett magánvádlóként, pótmagánvádlóként, magánfélként történő fellépése esetén

egyaránt, kiegészítve azzal, hogy ettől az időponttól kezdve a pótmagánvádló személyes költségmentességéről is a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat dönt.

Természetesen a jogi segítségnyújtás keretében az állam a polgári perben, vagyis a polgári peres és nemperes eljárásokban is gondoskodik a felperes, alperes, a beavatkozó (perbehívott), a kérelmező és a kérelmezett fél jogi képviseléről.

A pártfogó ügyvédi képviselőt polgári és büntetőeljárásban egyaránt a bíróság előtti képviselőt jelenti. A támogatás igénybevételére irányuló kérelem a büntetőeljárás bírósági szakaszában, legkésőbb a bíróság ügydöntő határozata meghozatala céljából tartott tanácsülésig terjeszthető elő a Jogi Segítségnyújtó Szolgálatnál. A támogatás hatálya az első, másodfokú és harmadfokú bírósági eljárásban a kérelem előterjesztésétől a per jogerős befejezéséig tart. Emellett lehetőség van arra is, hogy a peren kívüli támogatás keretében megszerkesztett perújítási és felülvizsgálati kérelem benyújtását követően pártfogó ügyvéd képviselje a sértettet (magánvádlói, pótmagánvádlói, magánféli minőségében is) egészen a rendkívüli jogorvoslati és különleges eljárások jogerős befejezéséig.

Fontos hangsúlyoznunk azonban, hogy a támogatás mibenléte szempontjából a jogi segítségnyújtásról szóló törvény csupán kerettörvényi funkciót tölt be, hiszen a sértettek és az egyéb érdekelték pártfogó ügyvédi képviselőinek, valamint a pótmagánvádló személyes költségmentességének legfontosabb tartalmi eleme, maga a díjviselési kötelezettség a büntetőeljárásról szóló törvény előírásai szerint alakul.

Ahhoz, hogy a feljegyzési típusú támogatás jelentőségét megvizsgálhassuk ketté kell választanunk a sértettek részére biztosítható támogatások tartalmát a támogatás formája, valamint a pártfogó ügyvédi díj viselési kötelezettség előírása szempontjából.

A büntetőeljárás szabályozás következményeként alakult ki a támogatás formája, az a megoldás, mely szerint a jogi segítségnyújtás rendszerében állam általi előlegezéssel biztosítunk pártfogó ügyvédi képviselőt a rászorult kérelmezők számára, perjogi fogalomhasználattal tehát feljegyzési típusú támogatásról beszélünk, melynek sorsa a büntetőjogi felelősség megállapításától függ.

Alapvetően azt kell látnunk, hogy a Be. a bűnügyi költségek előlegezéséről szól, megkülönböztetve az állam, illetve a büntetőeljárás szereplői által előlegezett költségeket.

A büntetőeljárás akadálytalan lefolytatásának biztosítása fontos állami feladat, ezért az egyes ügyekben felmerülő költségeket az állam nyomban megelőlegezi, amint az szükségessé válik. A Be. 74.§ szerint állam által előlegezett költség a büntetőeljárás megindulásától kezdve a büntetés-végrehajtás befejezéséig, továbbá a rendkívüli jogorvoslati és a különleges eljárások során előlegezett költség, így különösen: a tanú megjelenésével felmerült költség, a szakértő, szaktanácsadó munkadíja és költségtérítése, a tolmács díja és költségtérítése, a lefoglalt dolog szállításával és őrzésével, valamint az elővezetéssel felmerült költség. Az előlegezés az ügyben eljáró nyomozó hatóságra, ügyészségre, és bíróságra hárul az általuk folytatólagosan vezetett költségjegyzék adatai szerint.

Ugyanakkor a büntetőeljárás során felmerülnek olyan kiadások is, amelyeket az állam nem előlegez, de a büntetőeljárással mégis szükségképpen összefüggenek, viselésük kapcsolatos a büntetőjogi felelősség eldöntésével. Ezért a büntetőeljárásról szóló törvény bűnügyi költségnek tekinti azokat a költségeket is, amelyek a büntetőeljárásban a sértett, magánvádló, magánfél, pótmagánvádló képviselője készkiadásaként és díjaként merülnek fel, akkor is, ha azt az állam nem előlegezte.³²⁸

Ez utóbbi körbe tartozó bűnügyi költségeket az eljárás résztvevői maguk előlegezik, a bűnügyi költségek előlegezéséről szóló 21/2003. IM-BM-PM együttes rendeletnek megfelelő módon, vagyis:

- a magánvádló képviselőjének készkiadását és díját a magánvádló,
- a pótmagánvádló képviselőjének készkiadását és díját a pótmagánvádló, személyes költségmentességben részesült pótmagánvádló esetében az Igazságügyi Hivatal,
- a magánfél képviselőjének készkiadását és díját a magánfél,
- a sértett képviselőjének készkiadást és díját a sértett előlegezi.

A büntetőeljárásban résztvevő személyek tehát a Be. rendszerében megelőlegezik képviselőjük készkiadását és díját, ennek megfelelően az állami peres jogi segítségnyújtás lényege is az, hogy az eljárásban részvevő személyek helyett, a számukra rászorultsági alapon biztosított támogatás révén megelőlegezze a képviselet költségeit.

³²⁸ Berkes György (szerk.): Büntetőeljárás jog, HVG-ORAC, 2008. 290/18. o.

A rászorultsági feltételek alapvetően a polgári eljárásban biztosított költségmentesség feltételéhez igazodnak, vagyis a támogatás odaítélése szempontjából a sértett, magánvádló, a magánfél és a pótmagánvádló akkor minősül rászorultnak:

- ha családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a 28.500.-Ft-ot, vagy egyébként alanyi jogon közgyógyellátásra, illetve aktív korúak ellátására jogosult, menekült, menedékes, átmeneti szállást igénybe vevő hajléktalan stb.,
- kedvezményezett személyi körbe tartozik a kiskorú sértett és magánfél, aki alanyi jogon, vagyis jövedelmi, vagyoni viszonyaira tekintet nélkül jogosult a támogatásra,
- lényegesen kedvezőbb szabályok szerint, egészen 171.054.-Ft egy főre jutó havi nettó jövedelemhatárig veheti igénybe a büntetőeljárásban biztosítható pártfogó ügyvédi képviselőt az, aki az áldozatsegítő szolgálat döntése szerint áldozatnak minősül.

A jogintézmény célkitűzéseivel összhangban ugyanakkor, a rászorult kérelmező számára is csak akkor biztosítható a pártfogó ügyvédi képviselő, ha ügyének bonyolultsága, jogban járatlansága, vagy egyéb körülményei folytán személyesen eljárva képtelen lenne jogainak hatékony érvényesítésére. E szubjektív feltételek vizsgálata alól mentesül a kiskorú sértett és magánfél, valamint a költségmentességben részesült, jogi szakvizsgálattal rendelkező pótmagánvádló.

A támogatás tartalmához azonban az engedélyezés formáján túl maga a díjviselési kötelezettség előírása is hozzátartozik. A büntetőeljárás szabályai szerint a bűnügyi költség megállapításáról a nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság az eljárás során folyamatosan rendelkezik, míg a viselése felől a bíróság az ügydöntő határozatában dönt (I., II, és III. fokon, illetve a rendkívüli jogorvoslati és különleges eljárásokban külön-külön az adott peres eljárási szakaszra vonatkozóan.)

A pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó rendelkezéseket a Be. a bűnügyi költség viselésének szabályai között, a 339.§ (5) bekezdésében helyezi el:

- ennek megfelelően a főszabály az, hogy a pártfogó ügyvédi díj viselésére a vádlott köteles akkor, ha a bíróság őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja,

- a vádlott pártfogó ügyvédi díjviselési kötelezettsége azonban nem áll fenn akkor, ha pártfogó ügyvédi díj viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni,
- azt a pártfogó ügyvédi díjat pedig, amelynek viselésére a büntetőeljárásban részt vevő személy nem kötelezhető, az állam viseli.

A bíróság ügydöntő határozatában a pártfogó ügyvédi díj összegének megjelölése nélkül, a díjviselési arány meghatározásával megállapítja, hogy a pártfogó ügyvédi díjat ki viseli. A jogerős határozatot hozó bíróság a pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó döntéséről a díjviselésre köteles személy adatainak megjelölésével értesíti a támogatást engedélyező Jogi Segítségnyújtó Szolgálatot. Ez az értesítés jogalapot a pártfogó ügyvédi díj konkrét összegének megállapításához és a díjviselési kötelezettség előírásához, ezáltal a Szolgálat a bíróság döntéséhez kötve van, az abban foglaltaktól nem térhet el.

Mindezekből arra a fontos következtetésre juthatunk, hogy az előlegezéssel engedélyezett pártfogó ügyvédi képviselő tulajdonképpen a büntetőperben sértettként, magánvádlóként, magánfélként, pótmagánvádlóként fellépő személyek feljegyzési típusú támogatását jelenti, amely lényegét tekintve nem osztja a peren kívül előlegezéssel engedélyezett támogatások sorsát. A büntetőeljárás bírósági szakaszában ugyanis a támogatott fél tényleges visszafizetési kötelezettségéről a per befejezését követően, annak végkimenetelétől függően a bíróság dönt, szemben a peren kívül előlegezéssel engedélyezett támogatásokkal, melyek esetében a visszatérítési kötelezettség ténye a támogatott ügy végkimenetelétől függetlenül már előre teljesen biztos, e kötelezettség alól egyedül az engedélyező Jogi Segítségnyújtó Szolgálat méltányossági jogkörben hozott döntése által mentesülhet a kérelmező.

A bíróság a Be. szabályai szerint a jogi segítségnyújtás keretében előlegezett pártfogó ügyvédi díj megfizetésére a következők szerint kötelezi a támogatott személyeket.

A magánfelet képviselő pártfogó ügyvéd díjának megfizetésére a vádlottat akkor kötelezi a bíróság, ha a magánfél által érvényesített polgári jogi igénynek helyt ad (részbeni helytadás esetén e költség arányos részének megfizetésére kötelezi a vádlottat), míg a polgári jogi igény elutasítása esetén e költséget a magánfél viseli.

Ha az ügyész helyébe a törvényi feltételek megvalósulása esetén a pótmagánvádló lép (56.§, 312.§) ez rá hárítja a váderedményesség és váderedménytelenség kockázatát, ezért a vádlottat a bíróság akkor kötelezi a pótmagánvádló képviselője készkiadásainak és díjának megfizetésére, ha a pótmagánvádló vádképviselése sikeres, vagyis a bíróság a vádlott bűnösségét megállapítja. Egyébként e költséget a pótmagánvádló viseli.

A magánvádas büntetőeljárásban a magánvádló (és nem az állam) az, aki a büntetőjogi igényt érvényesíti. Az igényérvényesítés kizárólag a magánvádló elhatározásától függ, ez indokolja a költségviselésnek az általános szabályoktól eltérő rendezését. Amennyiben a magánvád sikeres, vagyis a bűnösség megállapítására vezet, úgy a vádlott viseli a magánvádló által megelőlegezett pártfogó ügyvédi díjat, oly módon, hogy annak összegét nem az államnak, hanem a magánvádlónak tartozik megfizetni.

Ellenben a vád sikertelensége esetén főszabályként nem az állam, hanem a magánvádló viseli azt a pártfogó ügyvédi díjat, amelynek viselésére a vádlott nem kötelezhető. Ez a gyakorlatilag akkor fordul elő, ha a bíróság felmentő ítéletet, vagy eljárást megszüntető végzést hoz, és valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítása helyett szabálysértés elkövetését sem állapítja meg. Abban az esetben azonban, ha a magánvádas eljárás az elkövető halála, vagy kegyelem miatt szűnik meg, az állam által előlegezett bűnügyi költséget (74.§ (1) bek. a, pont) az állam viseli, ugyanakkor a magánvádas eljárásban a magánvádló által előlegezett költségeket, így pl. feljelentés illetékét ebben az esetben is a magánvádló viseli.³²⁹

A Be. szerint a sértett képviselőjének készkiadása és díja bűnügyi költség, így az a vádlottra terhelhető, ennek hiányában pedig e költséget a sértett viseli.

Mindezekből egyértelmű, hogy a sértettet, magánvádlót, magánfelet, pótmagánvádlót az általa megelőlegezett pártfogó ügyvédi díj viselésére kötelezheti a bíróság. Ugyanakkor a magánvádas eljárás megszűnésének példáján keresztül láthatjuk azt is, hogy a Be. szabályozási logikája szerint az állam csak abban az esetben viselheti a bűnügyi költséget és így a pártfogó ügyvédi díjat, ha azt, vagy annak egy részét előlegezte, egyéb esetben e díjat a sértett, magánvádló, magánfél, pótmagánvádló viseli. Azzal, hogy a jogi

³²⁹ Berkes György (szerk.): Büntetőeljárás jog, HVG-ORAC, 2008. 852/2., 1249. o.

segítségnyújtás rendszerében biztosított pártfogó ügyvédi képviselő díját az állam feljegyzési típusú támogatásként megelőlegezi a sértett, a magánfél, a magánvádló és a pótmagánvádló helyett, megteremti a lehetőséget arra, hogy a bíróság a pártfogó ügyvédi díj állam általi viseléséről rendelkezzen. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a pártfogó ügyvédi díj a Be. 74.§ (1) bek. c, pontjából tulajdonképpen a Be. 74.§ (1) bek. a, pontjába helyeződött át, a peres támogatási rendszer közbejöttével állam által előlegezett bűnügyi költségnek minősül, így annak viselésére a bíróság, majd a bírósági döntést követően a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat az államot kötelezheti a sértett, magánvádló, magánfél és a pótmagánvádló helyett.

Mindezek miatt a gyakorlatban nem jelent hátrányt a sértettek számára az, hogy a pártfogó ügyvédi képviselő díját az állam „csupán megelőlegezi”, hiszen a bíróság végső döntése ezt a támogatási formát szinte kivétel nélkül a támogatott sértett, magánvádló, magánfél „javára” fordítja át azzal, hogy támogatottságát, nehéz szociális helyzetét szem előtt tartva a pártfogó ügyvédi díj állam általi viselését írja elő. Tapasztalataink szerint a bíróságok a speciális vádképviselői funkcióból eredően egyedül a pótmagánvádlót kötelezik a pártfogó ügyvédi díj viselésére, mely döntés nyomán a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat a pótmagánvádlót a pártfogó ügyvédi díj visszatérítésére kötelezi.

Végezetül meg kell említenünk, hogy büntetőeljárársban a sértettet, magánvádlót, magánfelet, pótmagánvádlót a bíróság ez irányú döntése esetén is kizárólag az állam által kifizetendő ún. garantált összegű pártfogó ügyvédi díj terhelhetné. A jogi segítségnyújtásról szóló törvény végrehajtási rendelete szerint ugyanis a büntetőügyekben eljáró pártfogó ügyvéd csupán az államot terhelő pártfogó ügyvédi díjra jogosult, melynek összege a pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről szóló 7/2002. (III. 30.) IM rendelet 5.§ (1) bek. c, pontja és (2) bekezdése szerint

- büntetőügyben az I. fokú bírósági eljárás befejezéséig a kirendelt ügyvédi óradíj hatszorosának megfelelő összeg, vagyis 18.000.-Ft,
- másodfokú, harmadfokú bírósági eljárásban, perújítási és felülvizsgálati eljárásban pedig a 18.000.-Ft 50%-a, vagyis 9.000.-Ft.

A pártfogó ügyvéd emellett élhet a tételes költségelszámolás lehetőségével, illetve kérheti a munkadíj 25%-át kitevő költségátalány kifizetését, természetesen mindezek áfa tartalmával együtt. I. fokon jogerősen befejezett büntetőperben tehát összesen 28.125.-Ft, másodfokú, harmadfokú

bírósági eljárásban, perújítási és felülvizsgálati eljárásban pedig 14.063.-Ft lehet a képviseletet ellátó pártfogó ügyvéd díja. Emellett további kedvezményt jelent, hogy a díj viselésére köteles sértett, magánvádló, magánfél, pótmagánvádló az államnak tartozik a terhére előírt pártfogó ügyvédi díjjal, így anyagi nehézségeire tekintettel jelenleg fizetési halasztási, részletfizetési kedvezményben részesülhet.

JEGYZŐKÖNYV AZ MKT 2010. OKTÓBER
15-I KÖZGYŰLÉSÉRŐL